

NAGRADA KRESNIK 2010

Miran Hladnik
Filozofska fakulteta, Ljubljana

UDK 06.068 Kresnik "2010":821.163.6-31"2009"

Kresnik je nagrada za najboljši slovenski roman preteklega leta. Kot predsednik petčlanske žirije, ki je ocenjevala slovensko romaneskno bero v letu 2009, sem dobil neposredni vpogled v selekcijske mehanizme in dileme v tem segmentu literarnega življenja.

literarna nagrada, sodobni slovenski roman, literarno vrednotenje, nominacije, žirija, Tadej Golob, Evald Flisar

The Kresnik Award is for the best Slovene novel of the year. As the president of the five-member jury I have gained a direct insight into the mechanisms of selection and dilemmas in this part of the literary system.

literary award, contemporary Slovene novel, literary evaluation, nominations, jury, Tadej Golob, Evald Flisar

Podeljevanje literarnih nagrad je občutljiv posel. Skoraj bi lahko rekli, da povzroča več nejevolje pri tistih, ki niso bili izbrani ali izbranca ne marajo, kot veselja pri nagrajencih in njegovih navijačih. V žiriji za kresnika sem bil letos prvič. Povabljen sem bil sicer že prej, vendar sem zaradi načelnega stališča, naj se literarni zgodovinar ne vdinja pri takih rečeh,¹ če hoče ohraniti znanstveno objektivnost, vabilo odložil. Dogodek, pri katerem sem sodeloval in ga do neke mere usmerjal, je deležen opazne medijske spremljave in ima status pomembne kulturne prireditve.

Nagrado je začelo podeljevati Društvo slovenskih pisateljev leta 1991 in letošnja podelitev je bila jubilejna dvajseta. Do zdaj so jo prejeli Lojze Kovačič, Drago Jančar in Feri

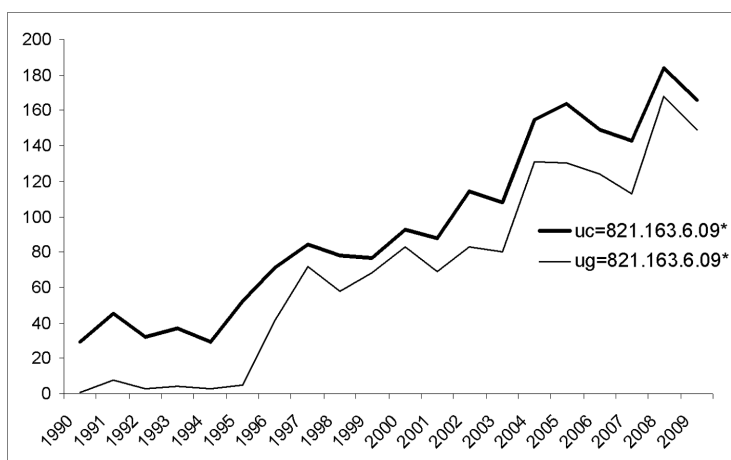
Lainšček po dvakrat, po enkrat pa Miloš Mikeln, Andrej Hieng, Tone Perčič, Berta Bojetu, Vlado Žabot, Zoran Hočevar, Andrej Skubic, Katarina Marinčič, Rudi Šeligo, Alojz Rebula, Milan Dekleva, Štefan Kardoš, Goran Vojnovič in nazadnje Tadej Golob² – med naštetimi sta samo dve pisateljici,³ čeprav je ženski delež v slovenskem romanopisju sicer blizu 40 %, kar daje kresniku izrazito moški značaj. Produkcija slovenskih romanov mogoče tudi po zaslugi nagrade raste in vsaj nagrajeni romani se dobro prodajajo ter še boljše sposojajo v knjižnicah. Vojnovičev roman *Čefurji raus* se je uvrstil celo med prvih deset na lestvici najbolj branih knjig, kjer sicer kraljujeta tuja zabavna literatura ali domače berilo za šolarje.⁴

¹ Miran Hladnik, *Literarna veda med humanistiko in znanostjo, Praktični spisovnik*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, 2002. 17. (Tudi na spletu.)

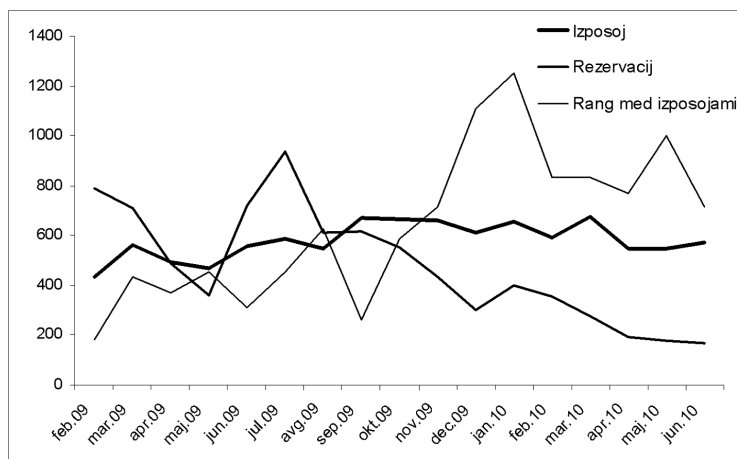
² Seznane nagrajencev, nominirancev in nagrad po letih dobimo na Wikipediji pod geslom Kresnik (nagrada). Svoje interpretacije nagrajenih romanov je zbral Franc Zadavec v knjigi *Zvezde kresnih večerov: Razgledi po nagrajenih romanih* (Ljubljana: Delo, 2010). Kresnika obravnava tudi Andreja Musar v še neoddani disertaciji *Literarno nagrajevanje na Slovenskem*.

³ Ženski delež med kresnikovimi nagrajenci je 10 %, med nominiranci pa 15 %.

⁴ Glej rubriko Najbolj brane knjige na Cobissovem spletišču.

Graf 1: Produkcija slovenskega romanopisja

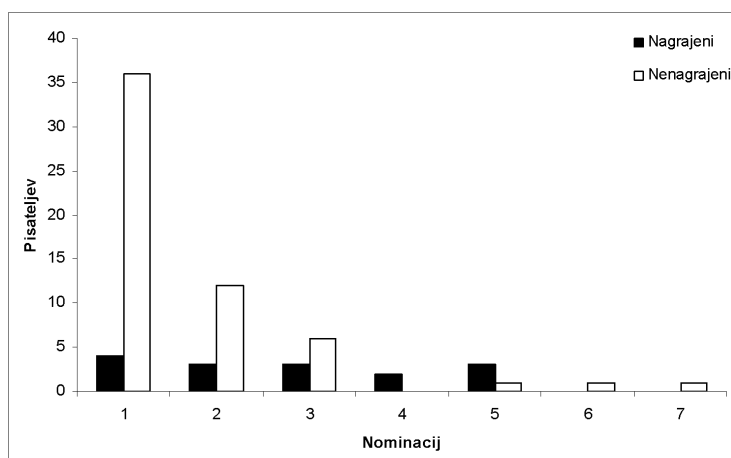
Graf 2: Branost romana Gorana Vojnoviča Čefurji raus

Nagrajenci zberejo tudi nadpovprečno število nominacij (Lainšček, Jančar in Rebular jih imajo po pet, Mikeln in Kovačič štiri, Skubic, Virk in Žabot tri, Hočevar, Dekleva in Kardoš po dve, so pa tudi kronični nominiranci brez nagrad (Dušan Merc sedem, Vinko

Mödendorfer šest, Evald Flisar pet)⁵ in nagrajenci tipa prišel-zmagal s samo eno nominacijo (Hieng, Perčič, Marinčič, Šeligo, Golob). Vsega skupaj se je na seznamih nagrajencev in nominirancev v 20 letih znašlo 72 pisateljskih imen, 40 (56 %) od teh samo enkrat.⁶

⁵ Florjan Lipuš, Marjan Tomšič, Jani Virk, Robert Titan Felix, Brina Švigelj Merat, Nejc Gazvoda imajo po tri nominacije, Željko Kozinc, Igor Škamperle, Igor Karlovšek, Mate Dolenc, Jože Hudeček, Zdenko Kodrič, Jože Snoj, Nedeljka Pirjevec, Vladimir P. Štefanec, Sebastjan Pregelj, Marko Sosič in Avgust Demšar po dve.

⁶ Andrej Capuder, Metod Pevec, Ivo Zorman, Kajetan Kovič, Maja Novak, Marko Sterle, Uroš Kalčič, Nina Kokelj, Aleš Čar, Boris Jukič, Matjaž Zupančič, Polona Glavan, Lenart Zajc, Norma Bale, Dušan Čater, Franjo Frančič, Sergej Verč, Janez Kajzer, Irena Svetek, Marko Hudnik, Vladimir Kavčič, Janko Lorenci, Iztok Osojnik, Dim Zupan, Andrej Morovič, Vinko Vasle, Nataša Kramberger, Suzana Tratnik,

Graf 3: Razmerje med nagrajenimi in nenagrajenimi nominiranci za kresnika

Za 32 imen, ki nastopajo večkrat, lahko trdimo, da imajo predvidljivo literarno kvaliteto.

V žirijah je sedelo 39 ljudi, najdaljši staž so imeli Vanesa Matajč in Matej Bogataj (7-krat), Matevž Kos in Ženja Leiler (6) in Peter Kolšek (5).⁷ Če se med tistimi, ki nastopajo v več vlogah, odločimo po občutku, je bilo največ kritikov (20), pol manj (11) literarnih zgodovinarjev z akademskim nazivom in statusom ter 8 pisateljev; po študijskem profilu izstopajo literarni komparativisti.

Nagrado kresnik je ustanovilo Društvo slovenskih pisateljev na pobudo pisatelja Vlada Žabota leta 1991, leta 2003 pa je pravica za podeljevanje prešla na Delo, ki je kresnika pri Uradu RS za intelektualno lastnino registriralo kot blagovno znamko. Prva pravila nagrade so bila datirana 25. 3. 1997, trenutno veljavna pa so bila sprejeta 15. 6. 2005. Med člani uprave, ki so jih sprejeli, ni bilo nobenega kulturnika – mogoče je to razlog, da se

pri razsojanju nihče ne sklicuje na pravilnik in da to raje poteka po ustaljenih navadah. Nagrado lahko dobijo izvorni romani v slovenščini, ki so jih izdale založbe v Sloveniji ali zamejstvu ali pa so izšli v samozaložbi. Članov žirije je bilo v prvih petih letih šest ali sedem, med 1998 in 2007 so predstavljali večje literarne revije (*Sodobnost*, *Nova revija*, *Literatura*) in *Delo*. Člane žirije za dvoletni mandat z možnostjo podaljšanja imenuje tajnik nagrade, ki ga določita urednik kulturne redakcije in odgovorni urednik *Dela*. Pet žirantov izvoli izmed sebe predsednika; nenapisano pravilo je, da je to literarni zgodovinar z akademskim nazivom. Če bi se zgodilo, da je član žirije tudi pisatelj in da kandidira za nagrado ali je urednik oz. založnik nominiranega romana, se mora glasovanju odpovedati.

Žirija naj bi se sestala vsaj trikrat: prvič za evidentiranje romanov, drugič naj bi določila

Dušan Šarotar, Andrej Blatnik, Boris Kolar, Dušan Dim, Gabriela Babnik, Matej Kranjc, Milan Kleč Borut Golob.

⁷ Drugi člani žirij so bili: Jaroslav Skrušny, Silvija Borovnik, Tomo Virk, Andrej Inkret, Ignacija Fridl, Jože Horvat (4-krat), Vesna Jurca Tadel, Urban Vovk, Franc Zadravec, Vlado Žabot, Lucija Štepančič (3-krat), Aleš Berger, Andrej Hieng, Peter Božič, Igor Bratož, Goran Gluvić, Marjan Dolgan, Sandra Baumgartner, Milček Komelj, Marjeta Novak Kajzer, Veno Taufer, Nela Malečkar, Miloš Mikelc, Samo Kutoš, Drago Bajt, Andrej Arko, Alenka Zor Simoniti (2-krat), Aleksander Zorn, Aleš Debeljak, Janko Kos, Tea Štoka, Mate Dolenc, Miriam Drev, Miran Hladnik (1-krat).

pet finalistov in tretjič, na večer prireditve, določila in razglasila zmagovalca. V praksi je sestankov več, saj je zaradi vedno večjega števila romanov in njihove neenotne bibliografske registracije evidentiranje daljše, v izbirnem postopku pa se je od leta 2003 uveljavil še predhodni izbor deseterice nominirancev.

Vsak žirant naj bi izbral pet kandidatov, najmanj pa tri kandidate, in jih ocenil od 1 do 5. V finale naj bi se uvrstili romani z najvišjo skupno oceno. V dilemi glede petega finalista je predvideno najprej ponovno glasovanje, potem pa predsednikov glas. Kako žirija v klavzuri, ki traja od 45 do 90 minut, izmed petih finalistov izbere zmagovalca, je prepuščeno njej sami, važno je, da ostane skrivnost do zadnjega. Kratke utemeljitve za vseh pet morebitnih zmagovalcev pripravi žirija vnaprej, rezultat glasovanja in ime zmagovalca razglasi predsednik. Kakšnega seznama kriterijev, po katerih bi komisija presojala in utemeljevala izbor, ni, računa se na kompetenco in avtoriteto žirantov.⁸

Najprej so žiranti izbirali med obvladljivo količino kakih 40 romanesknih novitet, letos pa smo se morali pregristi že skozi več kot 100 knjig, ki so jih bibliotekarji vpisali v katalog kot romane. Založbe z izvodi večinoma skoparijo, zato jih moramo žiranti brati izmenično, ali pa založbam in avtorjem kresnikovega natečaja ni mar in je treba po knjigo kar v knjižnico. Izhodiščni seznam, ki so ga pripravili v NUK-u, je obsegal 119 romanov, a ga je bilo treba na prvih dveh sejah in vmes dopolniti s kakimi desetimi romani ter izločiti z njega očitno narobe uvrščena dela (prevode, ponatise, biografije, paralelne elektronske iz-

daje, podvojene vpise, kratko prozo in neli-terarna dela). Na seznamu je nazadnje ostalo 114 del, nekatera z nejasnim literarnim ali romanesknim statusom.⁹

Romanov, predvidenih za branje z bralnikom, nismo prebirali, tudi do dr. romanov založbe Private press nikakor ni bilo mogoče. Redke založbe so poslale izvode že vnaprej, nekateri avtorji kar direktno predsedniku žirije, izjemoma za vsakega žiranta svoj izvod, večinoma pa po en izvod ali dva. Roman *Pleme* Janje Vidmar smo dobili prepozno in bo kljub letnici izida 2009 upoštevan naslednje leto. Velika nerodnost se je zgodila z romanom *Sol v grlu* Teda Kramolca, ki je izšel pozno v letu 2009 z letnico 2008 in lani še ni mogel biti v razvidu, letos ga v bibliografskem izpisu ni moglo biti, starim članom žirije pa je ušel iz spomina. Pri nekaterih psevdonimnih avtorjih se je bilo treba najprej prepričati, če gre res za slovensko književnost.¹⁰

Čas ne dopušča, da bi vsak član žirije prebral vse evidentirane romane, polovico letne bere pa že nekako zmore.¹¹ S popolnoma neobetavnimi knjigami nismo izgubljali časa in ko sta dva bralca sklenila, da je zanič, smo šli drugi trije raje brat naslednjo. Obetavne knjige smo seveda prelistali vsi, tako počasi prišli do seznama dobrega ducata naslovov in ga v debati soglasno obtesali na deseterico nominirancev. Ker je literarno ambiciozne tekste lahko prepoznati, to ni delalo težav in točkovanje v tej fazi ni bilo potrebno.

Izmed obetavnih so se drug za drugim poslovlili Eva Petrič, Metod Pevec, Sergej Verč, Martin Kuchling, Željko Kozinc, Gregor

⁸ »Objektivna merila« so v zvezi z [literaturo] prej deziderat kot realno stanje (Tina Vrščaj, Za vsak okus nekaj, za sladokusce pa le grižljaj ali dva, *Pogledi* 16. 6. 2010. 23).

⁹ V ukaznem načinu je najenostavnejši način za izpis romanov *lc=a* and py=1991:2009 and la=slv* (*lc* 'literarna kategorija', *py* 'eto objave', *la* 'jezik'), ki pa postreže tudi s prevedenimi romani. Teh se znebimo z omejitvijo na slovensko književnost (*and uc=821.163.6**; malo bolj selektivno z *ug=821.163.6**, medtem ko niz *dc=821.163.6** oz. *dc=886.3-1** ali *du=slovenska književnost* prinese premalo). Žanrsko klasifikacijo vsega, kar Cobiss registrira pod oznako roman, bo treba še napraviti.

¹⁰ Nika Maj je Majda Vrbančič Kopač, Mara R. Sirako je Ruža M. Barić Bizjak, Stella Noris je Darja Hočevar, Liam Hass je Marko Završnik, Avgust Demšar je Tomaž Zupančič. Cobiss ne pove, kdo se skriva za psevdonimno pisateljico trivialnih romanov Valerie M. Grant.

¹¹ Z izjemo nominiranih, ki smo jih prebrali vsi, so druge knjige doživele povprečno po dve branji.

Hribar, Aljoša Harlamov, Nika Maj in Jože Snoj. Kot obetavne smo pozorneje prebirali tudi tiste knjige, o katerih se je pisalo v dnevnem časopisju, in knjige, ki so jih napisali poznani oz. že nagrajeni ali nominirani avtorji, npr. romane Vanje Pegana, Borisa Kolarja, Janija Kovačiča in Emila Filipčiča.

Enotni smo bili tudi pri selekciji petih finalistov. Na mojo pobudo smo letos izbor točkovali menda prvič. Dva meseca pred podelitvijo smo oblikovali vsak svojo lestvico desetih polfinalistov. Sešteli smo točke najslabše uvrščenih in z njihovo izločitvijo prišli do prvih petih, katerih rangiranje smo prihranili za sklepni večer. Iz deseterice so izpadli Matej Kranjc z romančkom (šteje samo 23.000 besed) v zabavni celjščini *Requiem za gospo Goršičevo*, Milan Kleč z obsesnimi in zgodbeno zaokroženimi *Snežnimi krogli*, Nejc Gazvoda z romanom o odraščanju *V petek so sporočili, da bo v nedeljo konec sveta*, Gabriela Babnik s socialno zavzeto žensko zgodbo *V visoki travi* in Borut Golob z zabavno pripovedno karikaturo *Smreka, bukev, lipa, križ*.

Pri zadnjem finalistu smo tehtali med Borutom Golobom in Andrejem Skubicem ter se odločili za Skubičev roman *Lahkó*, saj se je zdelo, da moramo dati prednost avtorjevemu socialnemu angažmaju, ki je črpal iz travmatičnih konfliktov s cigani v dolenskem Ambrusu, čeprav nad kompozicijo romana, ki preizkuša formo diptiha, vsi niso bili ravno navdušeni. Jani Virk se je z romanom *Ljubezen v zraku* uvrstil med peterico zaradi jezikovne suverenosti; po zgodbeni plati pa vsaj ozaveščenemu ženstvu njegov mačo junak ne bo preveč všeč. Mimo Lojzeta Kovačiča žirija tudi tokrat ni mogla, ob vseh pomislekih, ki so jo navdajali, in ugovorih, ki so prihajali do nje.¹² Za uvrstitev je govorila avtorjeva brezobzirna odkritosrčnost v popisovanju intim-

nih in socialnih zadev na obzorju smrti, proti pa nerodno dejstvo, da je knjiga *Zrele reči* izšla šest let po avtorjevi smrti, da je bila deležna nemajhnih uredniških posegov in da v strogem pomenu ne gre za roman, ampak za dnevnik. *Opazovalec* Evalda Flisarja je nape-ta debela knjiga o zadnjem letu življenja mladega junaka, ki odkriva ljubezen in socialno akcijo ter skuša zarisati svojo sled v svetu. Spretni pisatelj ve, da bodo bralca pritegnili eksotično newyorško dogajališče, aktualne ekološke in teroristične teme ter privlačni motivi ljubezni in skrivnostnih identitet. Tadej Golob je prepričal z izrazno duhovitim in groteskno zabavnim romanom nenavadnega imena *Svinjske nogice*, katerega junak je zadržirani risar erotičnih stripov oziroma pornografske variante Martina Krpana, ki mu gre v življenju vse narobe.

Da bi zmagovalc ostal skrivnost, smo si ocenjevanje finalistov prihranili za kresni večer, ko žirijo za uro in pol, kolikor traja kulturni program, zaprejo v Cankarjevo spominsko sobo na Rožniku, kjer se zadnja leta dogaja podelitev. Odločitev za zmagovalca ni bila najlažja in žiranti sami nismo bili gotovi, koga postaviti na vrh. Po štetju glasov za prvo peterico je malenkost bolje kazalo Flisarju, v finalnem točkovanju pa so se stave za pičli dve točki nagnile v korist Tadeja Goloba, sicer novinarja pri slovenskem *Playboyu* in alpinista. Na spopad med njima je namignila že ocena Mateja Bogataja v *Mladini*, ki je junaka Golobovega romana v naslovu primerjala s filmskim junakom Bartonom Finkom, tipom, ki mu gre vse narobe – za Bartona Finka se namreč predstavlja tudi junak Flisarjevega romana. Pred zaključno seanšo sta si pri treh žirantih delila prvo in drugo mesto; četrti žirant je prisodil prvo mesto Golobu (na drugem mestu bi rad videl Skubica), peti pa je

¹² Po prepričanju Janija Kovačiča, sina pokojnega pisatelja, je knjiga »poklon njegovemu geniju, ne pa roman«. Pri nagrajevanju »ne gre tekmovati z mrtvimi«, saj so nagrade namenjene živim. Iz podobnih razlogov so bila že prej mnenja v žiriji glede statusa tega dela deljena. Bibliografija ga je uvrstila med dokumentarna dela, toda taka so bila tudi že Kovačičeva prejšnja dela, ki smo se jih navadili dojemati kot romane.

drugo mesto prisodil Flisarju, medtem ko bi na prvem želel imeti Virka.

Pri kresniku gre za oceno tako imenovane literarne kvalitete, kar pomeni, da o zmagovalcu razsojajo ljudje, ki se z leposlovjem profesionalno ukvarjajo kot kritiki ali literarni zgodovinarji, ne pa splošna bralska publika. Če bi izbirala ta, bi kresnikov venček šel verjetno drugam in bi krasil glave piscev kriminalk, mladinskih knjig, fantastičnega žanra, mogoče tudi zgodovinskega romana, osebnih pričevanj, potopisov ... Žirija je pozorno prebirala tudi ta dela, vendar bi se slepili, če bi mislili, da so imela enake možnosti za zmago. Pošteno bi bilo, če bi tekmovala v svoji kategoriji oz. bi zanje obstajala posebna nagrada. To ne pomeni, da žirija daje prednost manj berljivim knjigam, vendar bolj kot žanrske odlike ceni mojstrstvo pripovedovanja, jezikovni artizem, kompleksnost in aktualnost sporočila ali pomensko polifonijo, interpretabilnost besedila ter avtorjev dialog s svetovno in domačo literarno tradicijo. Trije nominiranci se izrecno navezujejo nanjo: Skubic izrablja lik Tavčarjeve in Šeligove Agate Schwarzkobler, Tadeja Goloba je navdihoval Levstik, v Flisarjevem romanu mrgoli zvez s sodobno ameriško književnostjo in filmom, če pa bi iskali za njegovimi slovenskimi sorodniki, potem ne moremo mimo Bartolovega *Alamuta*.

Hočeš nočeš prišepetavajo s strani tudi neliterarni argumenti, kamor sodijo avtorska

kondicija in sloves, ki si ga je avtor ustvaril z opusom, z redno kritiško spremljavo in s prisotnostjo v medijih, njegova morebitna politična opredeljenost, pripadnost tej ali oni literarni skupini, ugled založbe in podobno. In človek sliši: Flisar bi po petih nominacijah vendar že zaslužil nagrado; ali: naj dobi nagrado sveži Tadej Golob za svoj prvenec – kresnik bo s stavo na mlade dokazal svojo vitalnost;¹³ naj dobi nagrado prekmurski Flisar ali mariborski Golob, samo da ne bo spet kdo iz Ljubljane.¹⁴ Ali pa: nagrada naj gre enemu od avtorjev založbe Beletrina, saj je izdala knjige kar šestim od prve deseterice. In še: naj raje že tretjič zmaga Kovačič, ki je leta 1991 prižgal prvi kresnikov kres, in tako zaočkroži dvajsetletnico nagrade in se s tem potrdi njegov sloves modernega klasika. Čeprav naštetimi pomisleki niso nelegitimni,¹⁵ domnevam, da pri končni presoji vendarle niso bili v prvem planu. Žirija tudi ni bila prostor nazorškega merjenja moči, ampak so se koalicije med žiranti pri vsaki od vrednostnih dilem vzpostavile drugače.

Nominiranci so bili pred razglasitvijo različno prisotni v javnosti. Kritiška spremljava je bila najbolj intenzivna pri Evaldu Flisarju,¹⁶ polovico manj pri Virku in Gazvodi,¹⁷ drugi so bili deležni povprečno ene ocene. Med Googlovimi zadetki je močno prednjačil Virk (65.000), Skubic jih je zbral 20.000, drugi okrog 5000. Na Najdi.si so bili avtorji bolj izravnani, s Skubicem na prvem mestu.

¹³ Dva nominiranca sta iz generacije 1970 (Skubic 1967, Golob 1968) in po eden iz generacij 1960 (Virk 1962), 1940 (Flisar 1945) in 1930 (Kovačič 1928).

¹⁴ Nagrada ima, grobo rečeno, vzhodno poreklo. Njen ustanovitelj Vlado Žabot je prepoznaven po tematizaciji vzhodnega slovenstva in se umešča v »ruralno« opozicijo »urbani« literaturi. Statistika z enakomerno razporeditvijo nagrad med »Ljubljancane«, »vzhodnjake« in »druge« pomirja. V tokratni peterici sta vzhodnjaka favorita Flisar (Gerlinci v Prekmurju) in Golob (Maribor).

¹⁵ Zunajliterarne presoje so običajni del literarnega življenja. Omejitev na ocenjevanje jezikovno-slogovnega artizma, kot si jo žele posamezni »literarni sladokusci« (npr. Tina Vrščaj, Za vsak okus nekaj, za sladokusce pa le grizljaj ali dva, *Pogledi* 16. 6. 2010. 23), bi bila redukcioniistična in brez stika s kompleksno bralsko in ustvarjalno realnostjo.

¹⁶ Osem ocen (*Delo*, *Živa*, *Štajerski tednik*, *Literatura* in 4 ocene v *Sodobnosti*, ki ji je urednik; zdi se, da Flisarju samopromocija ni koristila).

¹⁷ O Virku so pisali *Delo*, *Štajerski tednik* in *Dnevnik*.

Na forumu Knjižni molji¹⁸ je Golobov roman doživljal ugodne bralske odzive, nenavadno pa je, da Flisarja literarni gurmani sploh niso vzeli v roke. Ker se knjige bolj izposojajo kot kupujejo, domnevam, da cene knjig na bravnost niso vplivale preveč.¹⁹

Eno izmed pogosto zastavljenih vprašanj v zvezi z nagrado je, če smo izbrali res pravo in trajno literarno kvaliteto. Vprašanje je napačno, saj trajnih vrednot v naši civilizaciji

ni več, tudi literarnih ne. Po precej ugodnih odzivih v javnosti sklepam, da smo izbrali pričakovanjem ustrezno in na moje presenečenje bolj uglašeno, kot sem predvideval, kar pomeni, da so bile naše vrednostne predstave (ki jih sicer nismo izpostavljali ali problematizirali) vendarle podobne in da je navzlic diferenciranosti produkcije pojem izvirnega slovenskega romana relativno trden.

¹⁸ Na spletišču med.over.net leto za letom teče debata zavzetih bralcev o kresnikovih romanih. Pod naslovom Kresnik 2010 so katja10, insajder, pilgrim, Kerstin, hermiona, marze, Toro, Oja, Enka, pončo, nekimezanima, TomoVeis, Starbon, bizovičar in šecjen (gre večinoma za pisatelje, prevajalce in urednike ter občutljive bralce raznih »neliterarnih« poklicev) tu navijali za Boruta Goloba in za enakopravno presojo žanrske literature, pohvalili so Virkovo profesionalnost in negodovali nad uvrstitvijo Lojzeta Kovačiča, nad Virkovo neinventivnostjo in Skubičevo kompozicijsko domisljico.

¹⁹ *Svinjske nogice* so 16,50 EUR, druge pa stanejo (z izjemo *Zrelih reči* – 39 EUR) med 24 in 29 EUR.